

misli Vinka Brumna kljub strnjenosti izluščil povezavo med F. Vebrom in V. Brumnom ter očrtal naravo Brumnovih miselnih sentence. Polovica knjige je tako odmerjena filozofskim spisom. Za lepo knjižno opremo je poskrbel Jure Kocbek.

Pridobitev v Filozofski knjižnici je 26. zvezek, ki prinaša Klasike daoizma, besedila je prevedla, uredila Maja Milčinski ter napisala opombe in komentarje, oboje je prepotrebno. Uvodoma je podala obsežno razpravo, navajajoč, da je ob konfucianizmu s sedanjim prevodom klasikov daoizma podana še druga najpomembnejša kitajska filozofska šola. Ni mogoče enotno pojmovati daoizma, kot ga zaznamujemo v luči zgodovinskih procesov. Je tudi ta razlika, da je konfucianske klasike lahko zaobjeti, težko pa pisanje »stotih filozofov«. Glavnina teh spisov pa je nastala v času vladavine Han (206 pr.n.št. do 220 n.št.). Srečujemo se z nečim nepoznanim, kar je bilo sprva filozofske narave, potem se je nagnilo k religiji, ne eno in drugo pa ni v času in razmerah enovito. V ospredju sta Dao kot pot, metoda, pravilo ravnanja, medtem ko je De povezan s posameznimi vrlinami. Naravni red govori o neneh-

nem vračanju k izhodišču, to gibanje je Da. Preobrazba od Ne-bit v Bit in obratno sta premisi življenja in smrti. In kot pove Maja Milčinski: »Daoistični mistik se ne samoprilagodi ritualno in fiziološko spremembam narave, temveč ustvari v sebi praznino, ki mu dopušča vrniti se k naravnemu izvoru.«

Maja Milčinski je poznavalka daoizma in je tudi primerjalno segla v sorodne pojave v kitajski filozofiji, oziroma religiji, našla vzporednico z Mojstrom Echartom ipd. Obsežneje se je pomudila pri neizrekljivem v daoizmu in opozorila na vprašanje jezika, ki je v teoriji lingvistike ostalo zanemarjeno, namreč problem neverbalnega jezika, jezika tišine, ki ima v daoizmu veliko vlogo. S prevodom, ureditvijo in razlago Klasikov daoizma je naredila veliko delo, sila zahtevno je poznavanje daoizma, šele zatem je mogoče opraviti zelo zahtevno prevajalsko delo. Pri opremi knjige je izpadlo ime Andreje Mejač, tokrat je narejen odmik od standardne opreme Filozofske knjižnice, a je estetska oprema zadela duha kitajske filozofske klasike in poživila opremne možnosti.

Igor Gedrih

NOVA KNJIGA PRAZNINA NE MORE RANITI PRAZNINE

Založba Mihelač je izdala novo knjigo Iva Svetine z naslovom *Tibetanska knjiga mrtvih*.

Gre za prozo, poezijo ali dramatiko? Ne moremo se otestiti občutka, ko prebiramo najnovejšo knjigo Iva Svetine z naslovom *Tibetanska knjiga mrtvih*, da njeovo pisanje vsebuje od vseh naštetih smeri nekaj tega in nekaj onega. Knjiga se prav zlahka bere na vse tri omenjene načine: kot prozne vrstice, kot lirični zapis in kot dramski dialog (monolog?). »Praznina ne more raniti praznine,« pravi Učitelj (str. 59). To naj bi pomenilo

naslednje: ko človek umre in za njim ostane praznina v življenju, se na nek način zgodi, da človek kot praznina eksistira posthumno v Zasmrtju (kot imenuje oni svet avtor), zato ne more več nazaj, vse dokler ne mine 49 »karmičnih« dni, kolikor potrebuje človekova duša, da prepotuje tri ravni Bardoja (Zasmrtja), se pravi Smrt, Sanje in Rojstvo. Svetina je *Tibetansko knjigo mrtvih* tudi zasnoval na podoben način, kot je zasnovana izvorna knjiga *Bardo Thödol*; ravno tako jo je razdelil na te tri pomenljive razdelke, od katerih vsak posebej govori »Bukriju, Sinu, ki prihaja,« svoj nedoumljivi testament.

Moramo priznati, da Svetina izredno dobro pozna staro tibetansko mistiko in

vzhodnjaško religiologijo, saj skoraj z verodostojnim posluhom za najbolj zapletene in dobesedno nerazkrite pojme oblikuje močno indoktrinirano pripoved, »pravljico za odrasle«, pravzaprav nekakšno kroniko za tiste, ki se »pripravljajo« za poslednjo uro. Kolikor nam je znano, je izvirnik potrebno brati na uho umrlemu, da se le ta zave svoje neizprosne poti skozi svet Zasmrtja, ko ga obiščejo v breztelesni snovnosti razna bitja, prividi in svetlobe, kot so npr.: Glasniki smrti, Pod lotosom rojeni, Kostolomci, Vse Dobri Oče, Mati, ki je praznina, Gnev prinašajoči, Čuvarka smrti z jakovo glavo in drugi. Svetina jih namreč našteje veliko, veliko več.

In kakšna je razlika med originalom in Svetinovo knjigo? Najprej prihaja na misel, da je Svetina nekatere stvari »popravljal« in »pripravil« za duhovno ozračje, kakršno je slovensko; torej je napisal *Tibetansko knjigo mrtvih* za Slovence.

Kolikor je ta tekst drama, kot jo na hrbtni strani označuje recenzent Tomaž Toporišič, bo na odru učinkoval »tako s svojo eksotičnostjo kot z bleščavo pesniške dodelanosti.« Zato pa je poglavitno vprašnje, ali bo tekst kot drama tudi ustrezno berljiv, kajti prej bi se lahko reklo, da gre za dovršen lirični zapis in bi bilo branje dokaj drugačno, če bi ga razumeli in dojeli kot ep ali morda kot tragično pesnitev. Še prej pa je Svetinovo *Tibetansko knjigo mrtvih* mogoče brati tudi kot prozno stvaritev, dasiravno so stavki dialog med Bukrijem in drugimi.

Vseeno: knjiga je zanimiva in da se jo prebirati tudi po večkrat. Komentarje je napisal Ivo Svetina. Knjigo je uredil Tone Pavček. Opremil jo je Jurij Kocbek. Iz Tibetanskih legend povzemamo uvodno misel v knjigi: »Ena sama resnica je, ki je nihče ne more zanikati: resnica trpljenja.« (str. 5)

Rade Krstić